

Aqqalu C.Jerimiassen
Atassut

UPA 2023/117 - 1
16. maj 2023

Soraarnerussutisiaqarnissamut aaqqissuussinermut pinngitsoorani ilaanissap sunniutaasa aaqqissuussinerullu naapertuunnerata nalilersuiffiqarnissaannik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffiqarnissaannik siunnersuut. Nalilersuineq UKA2023 nallertinnagu tamanut saqqummiunneqarlunilu Inatsisartunut agguanneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq Doris Jakobsen Jensen, Siumut)

Atagu ilikkalaatsiarta, pinngitsaaliilluni sumilluunniit innuttaasunut aaliangersaanerit inuiaqatigiinnut tatiginninnginnermik aallaaveqarput.

Atassummiit ataasiaannaanngitsoq oqariartuutigisarsimavarput, maanna una inatsit atuuttoq peerneqaralaruni pitsaanerunerugunaraluartoq, inuusuttummi ilinniakkaminnik naammasserlaat sooq illutaarsinnaanerminnut ileqqaarisinnaaneringaluinik ingerlaannaq ilanngartuuttassagatsigit?

Akisussaaffimmi aamma taanna nammineq inummiippoq, utoqqalinissaminut kinaluunniit imminut eqqarsaatigisinnaasariaqarpoq qulaaniit aaliangersaavigineqanngikkaluarluni.

Aammattaarlumi soraarnerussutisiaqalernissamut ukioritinneqartut piffissami qaninnermi qaffaraluttuinnartinneqartuarneri killilerneqartariaqalerunnarsingaluarpoq, maannakkummi piffissami qaninnermi allaaneq ajorami; “Atagu sipaalaarallarta, soraarnerussutisianut ukiut qaffalaaginnassuagut”.

Eqqarsartariuseq tamanna peerluinnartariaqarpoq. Takuinnarsinnaavarpummi nunarsuup ilaani, soraarnerussutisiaqarneq pillugu Frankrig-imi allannguisoqarnerata malittaannik, ukioritinneqartut 62-iniit 64-inut qaffanneqarmata innuttaasut, kattuffiit partiillu illuatuingiliuttusut malittaasa Paris ingumingajalluinnarunarpaat.

Politikkikkut uagut sungiusimavallaaliinnarsimagunarpurput ima eqqarsartassalluta: “a, ajunngilaq sujunnangillanaasiit imatut aaliangersaavigiinnartigit”.

Sorsuttoqarnera, silaannaap allanngoriartornera Covid-19-ilu, ila sorpassuit eqqartorsinnaavagut maanna uuma aaliangersaasimanerup nalialersoqqittariaqarnera pillugu.

Atassummiilli oqarusunneruvugut imannak; aaliangersaasimaneruna una kukkunerujussuaq, sooq qitiusumiit inuiqatigit naqisimaniartuassuagut aningaasaatitik sumut atussaneraat?

Pinngitsaaliissummimmi soraarnerussutisiaqarnissamut katersisussaataitanerup eqqunneqartussanngorneranissaaq, PFA Soraarneq nunatsinniittoq atorunnaarsinneqarpoq, tassanilu Qallunaat nunaannut PFA Pension-imut pinngitsaaliissummik nuutsitsisoqarluni.

Ajornersaali aajuna, katersiffigisarput matoriarlugu pinngitsaalilluta PFA-mut katersisuusugut, katersagut PFA Pension-imut Qallunaat Nunaannut nuutsinneqarneranni ataasiartumik akileraarutitigut ilanngaatineqarsinnaanngitsumik akitsuusiiffigineqarpugut.

Paasinarsimassangaluarpoq, akitsuut nuussinermi ikkunneqartoq kisitsimmik annertussusilikkamik ilusilernerqarsimangaluarpat, imaluunniit aningaaserivimmiit aningaaserivimmut allamut nuunnermi akilingasseeriaaseq assingalugu aaqqiisoqarsimasuuppat.

Kanngusuusaarnaannartumilli katersisorpassuusugut naalackersuisuusut taamani nuannaarutigeqisaanninngooq nunatta karsia naatsorsuutiginnisamik kr.473mio-inik pissarsiaqariaartoq paasitinneqarpugut. Inuit sulinermikkut naaminneq katersaat, inuit akileraartartooreersut utoqqalinisaminut isumalluutaannit. Taamaallalliuna nunatta karsianut kaasarfimmiuliunneqaramik.

Taamaammat Atassummiit isertuanata ataasiaannaanngitsaq oqaaseq atortareerparput “innutaasunit tillitat” annernaraluallarpalluunniit, inuummiuku nammineq sulinermigut katersai, akileraaruse-rikkat akileraaruseqqitassat akitsuuserlugit pinngitsaaliissumik nuutsitat karsi immipallakkusullugu.

Oqaqqiinnarsinnaavugullu Atassummiit, pinngitsaaliissummik katersisussaaitaneq ila peerneqarniarli! Inuiaqatigut taama tatiginngitsiginnaanngilagut, allaat namminneq katersaqarsinnaanngitsutulluunniit isigalutigit.

Aningaasaruna avataaniit aaniangassarput, innuttaasut kaasarfiiniunngitsaq. Aammattaarlu apererusunnarlunittaaq allaat, ilumut taamannak katersanik nunatta avataanut nuussineq inuiaqatigiit aningaasaqarnerannut iluaquteqarpa? Imaluunniit aningaasap nunatsinni sulisinneqarsinnaangaluartup annaaginnarneqarneranit kinguneqanngila?

Taamanikkut ataasiartumik akitsuummik pilersitsisoqarnialillarmat ila eqqarsarnarsimaqaaq nammineq katersisuulluni, ilaatigut imannak allaat eqqarsarnarluni: “sunamita tullinnguuppaat uanga nammineq aningaasaatinniit nusussallugu periarfisseqqaanngivillunga”?

Taamannak qulaaniit aaliangersaanerit allaat imatut taaneqapajaarsinnaasorinarpulluunniit, neriuutissaarutivinnermi iliuusissatut toqqaaneq naalackersuisunit inatsisartunillu.

Inuusuttagut periarfissilaatsiartigit, ilinniakkaminnik naammassiinnartut ilanngartuivissatut iluanaarutissatut isigilereenagit, siunissamili sulilluarnermikkut akileraartarnikkut inuiaqatigiinnilu aningaasarsiornikkut iluaqutaalluurtussatut isigilaarniartigit.

Soraarninngoreernerme kikkorpassuarnut nukissat suunngitsuararsuannngoreersimasarput, imaaliin- narlunilu soraarnerussutisiat tigoreernerini inuusukkallarnermi pisinnaasat anguneqarsinnaajunnaa- reersimasarlutik. Allaat inuusunnerungallarnermi feriarfissatut nunat allat tikikkusussinnaa- sarsimasaraluit ungasinnerujussuurtut isikkoqarsinnaallutik nakernarunnaareersimallutilluunniit.

Kinanguungaluarutta kinarsuungaluaruttaluunniit inuuneq inuuffigisinnaasariaqarparput toqqissis- simanartumik nuannersumillu. Nukissaqartillutalu sinnattutta misigerusutattalu angusinnaanissaat orniginartuutittarlugu, ilaqutariinngorlaajunerme meerartatta misigisaqartilluarnissaat akissaatitigut ilanngartuuneqaaqqaanngikkaluarluta angusinnaallugit.

Minnerunngitsumillu soraarninngortarnermut inatsisip qanoq ilisamik arlaatigut nalimmassaavigisariaqarnerattaq avaqqukkuminaappoq. Tassami nunatsinni innuttaasuusugut suliffigut assigiinngilluinnartuupput, qanorlu inuup timaanuttaaq sunniuttarneri inummiit inummut assigiinngilluinnartuullutik.

Taava imaattariaqalinnginnerpa, sulerisuuneq sumilu sulineq malillugu soraarninngortarnermut ukioritinneqartut nunatsinni kattuffiit peqatigalugit inissinniarneqartariaqalersut, suliffiimmi ilai timimut nugunarnipilussuusinnaapput utoqqaliaartitsinerusinnaallutillu.

Tamakku tamarmik eqqarsaatigineqartariaqarput, piffissanngorsorinarsivorlu soraarnerussutisiaqarnermut inatsit maanna atuuttuusooq tamaat peersinnarlugu nutaavimmik inatsisiliortoqartariaqartoq, inatsisaasoq iluani ilaartoqattaarunnaarlugu. Eqaatsumik ajornaatsumillu soraarnerussutisiaqarnermut inatsiseqalartariaqarpugut, innuttaasunut toqqissisimanarnerusumik.

Inuiaqatigut ernumajunnaartariaqarput, aappaasoq suli suliffeqarmat soraarnerussutisiassaminnik pissarsinngitsooratarsinnaanerminnut. Tamakku oqaluttuaannanngortariaqarput.

Taamatuttaarlu soraarninngoreersut suli saniatigut sulilluarsinnaasutut misigisimasut, akileraartarnikkut pillarpallaarunnaartariaqarpagut, sulerusunnerat iluatigisartigu akissajaatigisassatut naatsorsuukkunnaamilaarlugu. Pisortanit soraarnerussutisiat akileraarutaaruteriarlugit, saniatigut sulinermi A-tut akileraarutip %-issaata annertussusaa ilusilereerlugu, ilanngaatitigut kalluarneqarsinnaajunnaarlugu. Periarfissaq siulleq aaqqiissutaasinnaasoq tassaasinnaajunnarsivoq, pisortanit soraarnerussutisiat tunniunneqartartut GIS/DIS-imit isertitatut nalunaarsorneqalersinnaaneri, tassa imatut paasillugu, isertitat akileraaruteqaataasussaannngitsut, ilanngaatitigullu kallaataasussaannngitsut.

Siunnersuut Atassummiit paasisinnaangaluarlugu oqaatigissavarput itigartillugu, imannallu allannguutissatut siunnersuummik saqqummiussaqaasaagut:

“Naalackersuisut peqquneqassasut, soraarnerussutisiaqarnermut inatsisissamik nutaamik suliaqassasut, soraarninngornermi akileraartarnikkut aaqqissuussinermik ilaqartumik, taamatullu pinngitsaaliissummik soraarnerussutisiaqalernissamut katersissussaataitanerup atorunnaarsinneqarnissaanik suliamik aallartitsissasut, inatsisissaq saqqummiunneqassasoq UKA2024-imi”.